

MAGAZINE VOOR INTERNATIONAAL ONDERNEMEN

wereld

wijs

106
3\2018

Pfizer wint Lifetime Achievement Trophy 2018

Uruguay vormt ideale springplank naar de rest van Zuid-Amerika

inhoud **106**

3\2018

04

In gesprek met **Pfizer**

Zakendoen in Uruguay

11

en verder ...

3 Edito \ **6** Marktinformatie \ **8** Intussen... \ **16** ecoBirdy tovert plastic speelgoed om in designmeubels \ **18** Kalender

“We kunnen het belang van buitenlandse investeringen in Vlaanderen niet genoeg benadrukken”

Beste lezer,

In het voorjaar zet FIT ondertussen al zes jaar op rij enkele markante buitenlandse investeringen in Vlaanderen in de bloemetjes. Op onze Foreign Investment Trophy reiken we prijzen uit aan een trouwe investeerder (Lifetime Achievement Trophy), een indrukwekkende recente investering (Investment of the Year) en een nieuwkomer in Vlaanderen (Newcomer of the Year).

Die aandacht is broodnodig, want Vlaanderen leeft van internationalisering. Zowel van de Vlaamse bedrijven die exporteren als van buitenlandse ondernemingen die voor onze regio kiezen. Eenmaal hier gevestigd, dragen ze vaak op hun beurt bij tot de Vlaamse exportresultaten.

Verderop in dit nummer maakt u kennis met Pfizer, winnaar van de Lifetime Achievement Trophy 2018. Door de jaren heen bevestigde de Amerikaanse farmareus meermaals zijn keuze voor Vlaanderen met aanzienlijke investeringen in de regio. Zulke beslissingen boosten enorm onze werkgelegenheid én onze kennis en expertise. Die topreputatie gaat de wereld rond en straalt ook af op onze Vlaamse ondernemers die internationale markten verkennen. In farma, maar in nog zo vele andere sectoren.

Volgende maand stellen we u in Wereldwijs de kersverse winnaars van de Investment of the Year en Newcomer of the Year voor. We kijken nu al uit naar de draagwijdte van deze investeringen.

Veel leesplezier.

Claire Tillekaerts
Gedelegeerd bestuurder
Flanders Investment & Trade

Colofon

Wereldwijs is een uitgave van

Flanders Investment & Trade

Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel
T 02 504 87 11
www.flandersinvestmentandtrade.be
wereldwijs@fitagency.be
 www.linkedin.com/groups
 twitter.com/FlandersTrade

Verantwoordelijke uitgever:

Claire Tillekaerts
Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel

Redactie:

Flanders Investment & Trade,
bijgestaan door Com&Co,
bureau voor contentcreatie en -strategie.

Foto's: imagedesk.be, Luk Monsaert en Shutterstock

Lay-out en druk: Vanden Broele Productions

Overnemen of vermenigvuldigen van artikels is uitsluitend toegestaan met vermelding van bron (bron: Wereldwijs/Flanders Investment & Trade).

Wereldwijs wordt gratis verspreid onder bedrijven.

Wenst u een exemplaar?

Stuur een mail naar wereldwijs@fitagency.be met uw adresgegevens.

Pfizer

wint Lifetime Achievement Trophy 2017

Trouw investeringsbeleid in Vlaanderen krijgt bekroning en enorme waardering

Dik 65 jaar actief in ons land, waarvan 62 jaar in Vlaanderen, momenteel goed voor de werkgelegenheid van ruim 2.500 medewerkers. Dat alleen al vraagt om een feest. Bovendien is het mede dankzij Pfizer dat onze farmaceutische sector vetgedrukt op de wereldkaart prijkt. Deze topreputatie trok op zijn beurt de Amerikaanse farmareus meermaals over de streep om fors te investeren in onze regio. Dat Pfizer uitstekend past in de eregalerij van de Lifetime Achievement Trophy bij onder meer Volvo Cars en BASF, is een understatement.

Bij Pfizer Belgium vinden nagenoeg alle stappen van het innovatieve ontwikkelingsproces plaats, een bevoorrechte situatie. Daarvoor kan de farmaspeler bogen op zijn vier internationaal gerenommeerde sites: Pfizer Clinical Research Unit in Anderlecht, Pfizer Health Hub in Elsene, Pfizer Logistics Center in Zaventem en Pfizer Global Supply in Puurs. Pfizer Inc. investeert 14% van zijn inkomsten in R&D – zo blijft het een van de meest innoverende bedrijven ter wereld. Daarenboven startte Pfizer een ambitieus investeringstraject voor zijn site in Puurs. De afgelopen 6 jaar investeerde het meer dan 500 miljoen euro in de site en kwamen er 1.000 nieuwe arbeidsplaatsen bij. Een van de investeringsprojecten, de nagelnieuwe Vaccines Plant, leverde Pfizer al de Investment of the Year Trophy – The Americas 2016 op. Daarmee zet FIT een uitzonderlijke, recente investering in de verf. Ook in de komende jaren blijft Pfizer

verder investeren in Vlaanderen. Fantastisch nieuws dat we maar al te graag belonen met onze Lifetime Achievement Trophy.

Luc Van Steenwinkel, Managing Director van de site in Puurs, neemt namens Pfizer Belgium – met zijn vier sites – de Lifetime Achievement Trophy 2018 in ontvangst. Claire Tillekaerts, onze gedelegeerd bestuurder, zat met hem rond de tafel.

Blij en fier

Claire Tillekaerts: “Nogmaals van harte gefeliciteerd! Hoe waren de reacties?”

Luc Van Steenwinkel: “Uiteraard zijn we, in eigen land en in de VS, ontzettend verheugd en trots. Zeker omdat voor deze prijs ook factoren zoals jobcreatie en investeringen in de farmaceutische industrie meespelen. Die maatschappelijke rol nemen we graag op, dus het is fijn om op deze manier op het voorplan te komen.

Daarnaast is deze award een erkenning voor de hele farmaceutische sector in Vlaanderen, toch een van de sterkhouders van onze economie en essentieel voor een welvarende toekomst. We vergeten soms hoe belangrijk deze industrie is voor de hele arbeidsmarkt en dit is dan een mooie reminder.”

\\ Deze award is een erkenning voor de hele farmaceutische sector in Vlaanderen, toch een van de sterkhouders van onze economie en essentieel voor een welvarende toekomst \\

Expertise vergaren

Claire Tillekaerts: “Welke mijlpalen markeren de aanwezigheid van Pfizer in Vlaanderen?”

Luc Van Steenwinkel: “Deze fabriek is in 1963 opgericht door Upjohn. Dat Amerikaanse farmabedrijf had voor zijn eerste site buiten de VS, in Europa, zijn oog laten vallen op Puurs. Aanvankelijk fabriceerden ze vooral orale medicijnen, later kwamen daar ook steriele en injecteerbare geneesmiddelen bij. Traditioneel is Pfizer voortdurend op zoek naar interessante kansen voor groei. Met de overname van Pharmacia in 2003 werd ook de site in Puurs een partner in het Pfizer-netwerk. Puurs was toen al een belangrijke speler in de steriele

injecteerbare geneesmiddelen. Binnen Pfizer was die expertise nog niet aanwezig. De steriele geneesmiddelen – injecteerbare medicatie, vaccins en oogdruppels – waren nieuw voor ons moederbedrijf.”

Ruimte en focus

Claire Tillekaerts: “Sindsdien vaart Pfizer Puurs helemaal de koers van steriele injecteerbare geneesmiddelen en vaccins. Hoe verliep die overgang?”

Luc Van Steenwinkel: “Het was geen sinecure, want door de wil om te specialiseren, werden sommige andere activiteiten uitgedoofd. Toch zijn daarbij geen jobs verloren gegaan. Wel zijn toen de ruimte en focus gecreëerd voor onze toekomst. Want het segment van steriele injecteerbare geneesmiddelen is technologisch complex. We bouwden er ervaring, expertise en specialisatie in op, waardoor onze positie tegenover de concurrentie wereldwijd ijzersterk is. De specialisatie in steriele geneesmiddelen en het investeringstraject van de afgelopen jaren zorgen ervoor dat we een steeds belangrijker

speler worden in de productie van biotechnologische geneesmiddelen. Zo werd er geïnvesteerd in een plant die is toegespitst op vaccins en in een miniplant die focust op de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen. Nieuwe, innovatieve geneesmiddelen zijn alsnog vaker biofarmaceutisch van aard. Dat we sterk staan in die discipline biedt goede vooruitzichten voor de toekomst.”

Wikken en wegen

Claire Tillekaerts: “Ondertussen is deze site uitgegroeid tot de grootste Europese productie- en verpakkingseenheid van Pfizer en een van de grootste aseptische productie-eenheden wereldwijd. Zorgt die omvang automatisch voor de grootste investeringen?”

Luc Van Steenwinkel: “Nee, vanzelf gaat dat niet. We moeten ons keer op keer bewijzen, maar we hebben sterke troeven waarmee we investeringen kunnen aantrekken. Decennialang is er expertise opgebouwd en dat werkt als hefboom voor investeringen. Onze getalenteerde mensen, hun kennis, attitude en ervaring, de technolo-

\\ We moeten ons keer op keer bewijzen, maar we hebben sterke troeven waarmee we investeringen kunnen aantrekken \\

gische knowhow, de verregaande automatisatie en ons schaalvoordeel zorgen ervoor dat de site aantrekkelijk is voor investeringen. Toch moeten we ook oog hebben voor knelpunten in de regio. Denk bijvoorbeeld aan mobiliteit. Vlaanderen is perfect gelegen – centraal in Europa – maar de dichtslibbende wegen bemoeilijken woon-werkverkeer voor onze medewerkers en kandidaat-medewerkers. Daarnaast zijn politieke stabiliteit en rechtszekerheid belangrijke randvoorwaarden voor investeringen.

\\ Dat ook de maatschappij voordeel haalt uit wat we doen, geeft een goed en trots gevoel //

Daarnaast evalueert Pfizer telkens opnieuw of de site waarin het investeert die investering ook aankant. En daar maken we in Puurs het verschil: we beheersen de kunst van het uitvoeren. Wat we beloven, leveren we, daarvoor halen we alles uit de kast. Zo bouwden we het vertrouwen in onze competenties op. Op dat vlak past onze Vlaamse ingesteldheid om de lat hoog te leggen en de patiënt steevast voorop te stellen – dat is het allerbelangrijkste – perfect bij wat vereist is bij de productie van geneesmiddelen.

Nog een belangrijk investeringscriterium is in welke mate de nodige kennis en expertise aanwezig zijn. En dat is hier in Puurs in overvloed het geval. Die rol van 'center of excellence' nemen we erg serieus. Daarbij gaan we proactief te werk, zodat iedereen er zoveel mogelijk van kan genieten, ook andere sites. Omgekeerd leren wij evengoed veel van collega-sites, dat zijn echte inspiratiebronnen. Tot slot slagen we erin – en dat is niet evident in onze sector – om ondanks de hoge loonkosten competitief te blijven. We danken dat aan onze schaalgrootte, synergieën, automatisatie en hoog geïntegreerde systemen. Op het vlak van automatisatie nemen we het voortouw en zetten we vandaag de toon. Dat is niet altijd makkelijk, maar we staan er niet alleen voor en kunnen rekenen op veel krediet en steun."

Kortom: onze mensen!

Claire Tillekaerts: "De menselijke factor speelt duidelijk een doorslaggevende rol in jullie succes. Ook bij de nominatie voor de Investment of the Year Trophy in 2016 viel het me al op hoe sterk je het belang en de inbreng van de

medewerkers benadrukte. Wat is jullie geheim?"

Luc Van Steenwinkel: "Volgens mij omdat we focussen op het creëren van een omgeving waarbinnen ontwikkeling, 'ownership' en ondernemingszin sleutelementen zijn. Hoewel hier duizenden mensen aan de slag zijn, werken de meesten in kleine, autonome teams van ongeveer vijftien medewerkers. Die honderden teams hebben hun eigen ruimte en verantwoordelijkheden, maar zijn wel met elkaar verbonden. Ze vormen de bouwstenen van onze organisatie. Die aanpak hanteren nog meer bedrijven, maar binnen Pfizer waren we op dat vlak wel een van de eersten. Wereldwijd vindt deze manier van werken ingang bij de andere sites.

\\ Dit jaar hopen we 300 nieuwkomers te verwelkomen. Daarvan staan nog ongeveer 250 vacatures open, voor zeer uiteenlopende functies //

Nog een niet te onderschatten drijfveer is het feit dat onze geneesmiddelen bestemd zijn voor patiënten in 172 landen. Zo is 35% van onze productie bestemd voor patiënten in ontwikkelingslanden. Neem bijvoorbeeld ons pneumokokkenvaccin, dat we in Puurs produceren en verpakken. We leveren dat tegen kostprijs aan partners zoals Unicef en Gavi – een organisatie die de vraag van ontwikkelingslanden naar vaccins bundelt en hen voorziet van de nodige dosissen – die vervolgens alles in goede banen leiden. Dat ook de maatschappij voordeel haalt uit wat we doen, geeft een goed en trots gevoel."

Claire Tillekaerts: "De investeringen zorgen ook voor een aanzienlijke jobcreatie. Vinden jullie makkelijk nieuw talent?"

Luc Van Steenwinkel: "We slagen er nog in, maar het vergt wel alsmaar meer moeite, ook al zijn we een aantrekkelijke werkgever. Kijk, we zijn erg fier op onze bijdrage aan de tewerkstelling, de economie en de welvaart in Vlaanderen. De jobcreatie in onze site startte in volle economische crisis en ze is belangrijk voor onze regio. De juiste mensen vinden – met de juiste vaardigheden en attitude – is hoe dan ook van groot belang, zeker in de farmaceutische sector. Vaak denkt het grote publiek dat hier alleen medische profielen werken, maar de vraag naar ingenieurs bijvoorbeeld is ook hoog.

In de laatste 6 jaar hebben we meer dan 1.000

nieuwe collega's aangeworven, dit jaar hopen we 300 nieuwkomers te verwelkomen. Daarvan staan nog ongeveer 250 vacatures open, voor zeer uiteenlopende functies, van operatoren over ingenieurs tot leidinggevenden."

Blik op de toekomst

Claire Tillekaerts: "Als afsluiter: wat brengt de toekomst?"

Luc Van Steenwinkel: "Dit en volgend jaar zal het investeringsritme op hetzelfde elan verdergaan, alle goedgekeurde investeringen starten we op. Daarbij moeten we zorgen dat we op de juiste manier omspringen met onze omvang, want te snel groeien kan evenzeer averechts uitpakken. Voorts kijken we ook aandachtig naar de veranderingen die plaatsvinden buiten onze organisatie. De wereld staat niet stil. Er verandert voortdurend wat op geopolitiek vlak. We moeten als Vlaamse regio op de hoogte blijven, er rekening mee houden en indien nodig erop inspelen. Een recent voorbeeld daarvan is het nieuwe belastingbeleid in de VS. Het zijn belangrijke evoluties die we van nabij moeten opvolgen.

Net zoals andere sectoren, is ook farma in volle beweging. Uiteraard vragen de onderzoeks- en testfasen jaren tijd, maar technologisch gebeurt er zo veel zo snel. Wat dat zal betekenen voor de productie en logistiek, is significant. Zo zullen we onder meer evolueren naar geneesmiddelen die op maat van de patiënt worden gemaakt. Vast staat dat de noden van patiënten – net als vandaag – centraal zullen staan. Al deze factoren zullen mee onze toekomst kleuren. Meer dan ooit moeten we blijven streven naar verbetering en technologische innovatie. En als we onze positieve vibe van groei en enthousiasme kunnen behouden, belooft de toekomst veel goeds."

**WIL U MEER WETEN
OVER DE BUITENLANDSE
TOPINVESTEERDERS IN
VLAANDEREN?**

Check www.foreigninvestmenttrophy.be.

Geregeld bundelen onze Vlaamse Economische Vertegenwoordigers (VLEV's) de lokale zakenopportunities in overzichtelijke marktstudies.

U kan ze allemaal lezen en downloaden op www.flanderstrade.be, onder de rubriek 'Landen'.

Marktinformatie

Visumhandleiding voor het wonen, werken en ondernemen in de VS

De VS – met zijn binnenlandse markt zo groot als het Europese continent – is een belangrijke markt voor Vlaamse bedrijven. Maar u kan er niet onvoorbereid aan de slag. Zo is een visum verplicht. En zelfs een visum garandeert niet de toegang tot de VS. De controles zijn bijzonder streng. Iemand die een bedreiging kan vormen voor de gezondheid, het welzijn of de veiligheid in de VS, komt er niet in. Ongewenste personen die niet voldoen aan de immigratiewetgeving riskeren een boete of worden het land uitgezet.

De stijgende werkloosheid in de VS heeft ervoor gezorgd dat de regelgeving rond visa nog strikter is. Win grondig informatie in. Omdat het over zo'n specifieke materie gaat, moet u juridisch advies vragen aan een gespecialiseerde advocaat. Anders is het haast onmogelijk om na te gaan welk visum uw beste optie is. Sommige visa moeten jaarlijks worden verlengd, wat veel onzekerheid met zich meebrengt. Voor andere visa moet u bijna een Nobelprijswinnaar zijn om ervoor in aanmerking te komen. In deze handleiding vinden Vlaamse ondernemingen die in de VS een firma willen oprichten een eerste antwoord op hun visumgerelateerde vragen.

Nieuwe mobiliteitsconcepten en de impact op de Duitse auto-industrie

Duitsland is een van de belangrijkste landen voor de ontwikkeling en productie van auto's. Mensen van over heel de wereld bewonderen het design, technisch vernuft en de betrouwbaarheid van wagens 'made in Germany'. Maar sinds enige tijd is er een omwenteling merkbaar in de auto-industrie. Deze ommezwaai wordt vooral gedreven doordat autorijden in de toekomst vrijwel zeker elektrisch, (semi-)autonoom en verbonden ('vernetzt') zal zijn. Meer weten? Lees het in de beknopte studie van ons kantoor in Stuttgart.

Practical import guide food & beverage samples India

In deze gids ontdekt u hoe u het best voedings- en drankstalen importeert in India voor onder meer vakbeurzen of als kennismaking. Komen onder meer aan bod: importregels, richtlijnen in verband met labels, relevante agentschappen en nuttige contacten.

Offshore olie- en gasector in Libanon

De ontdekking van olie- en gasvoorraden voor de Libanese kust kan de ontwikkeling van het land een aanzienlijke boost geven. Tot voor kort verliep de exploratie van de reserves niet van een leien dakje, maar nieuwe wetgeving kon de impasse doorbreken. Deze marktstudie biedt een overzicht van de ontwikkeling van deze veelbelovende sector, inclusief de verschillende stappen en hindernissen in het proces.

Seaports in the Baltic States

Deze marktstudie geeft een overzicht van de belangrijkste havens in de Baltische staten. In Litouwen wordt Klaipėda onder de loep genomen; in Letland de havens van Ventspils, Riga en Liepāja; dan is Estland aan de beurt met de haven van Tallinn – die bestaat uit verschillende havens. De activiteiten en goederenstromen worden in de bredere geopolitieke context geplaatst met aandacht voor de relaties met Rusland en Wit-Rusland, twee landen die de vermelde havens van oudsher aandoen. Als afsluiter komt ook het Rail Baltica-project aan bod dat de bouw van een Europese spoorlijn van Tallinn tot aan de Poolse grens omvat.

The reality of VR/AR. Virtual & Augmented Reality in de Verenigde Staten

De mogelijkheden van Virtual & Augmented Reality (VAR) zijn legio. In dit marktonderzoek leert u kansen, uitdagingen en groeimogelijkheden op het vlak van VAR in de VS kennen. Naast algemene data en informatie is er een overzicht van de huidige trends in deze branche.

Download alle marktstudies op www.flanderstrade.be

Intussen ...

De internationale bierwebsite RateBeer heeft de top 100 van beste bieren ter wereld bekendgemaakt. Daar prijken 9 Belgische bieren in, weliswaar 5 minder dan vorig jaar. Café 'In de Verzekering tegen de Grote Dorst' uit Eizeringen (Lennik) is dan weer verkozen tot beste bierbestemming ter wereld. In die lijst staan nog 10 andere bestemmingen uit ons land.

De Duitse stad Osnabrück neemt **VDL Bus & Coach** in de arm voor de elektrificatie van zijn openbaar vervoer. Als systeemleverancier mag de busbouwer uit Roeselare niet alleen elektrische bussen en laadstations leveren, maar ook de implementatie ervan voor zijn rekening nemen.

Diagnosticabedrijf **Biocartis** uit Mechelen gaat samen met Immunexpress (VS) een test van Immunexpress ontwikkelen die de reactie van het immuunsysteem van een patiënt beoordeelt op infecties. Het doel van de test is om sepsis – bloedvergiftiging – snel op te sporen bij spoedpatiënten en zo levens te redden. Vervolgens zal Immunexpress de bloedtest commercialiseren.

Tijdens de Singapore Airshow ondertekende **Euramec** uit Hamme een samenwerkingsovereenkomst met het Chinese Harbin Wright Brothers voor de ontwikkeling en productie van vluchtsimulators voor de grootste pilotschool van China. Ons land leverde trouwens de grootste delegatie ooit af voor deze vakbeurs die als dé toegangspoort wordt beschouwd tot de snelgroeivende Aziatische luchtvaartmarkt.

Het Zwevegemse **Fomeco** mag uitlaatbuizen leveren aan het Duitse Daimler-Benz voor Mercedes Actrosvrachtwagens. De productie zal hoofdzakelijk plaatsvinden in de vestiging van Zwevegem, ondersteund door de dochteronderneming Fomeco Hydroforming in het Nederlandse Roermond. Om de megadeal te realiseren schrijft Fomeco een 20-tal extra vacatures uit.

Het nieuwe metrocomplex – een 22 kilometer lange metrolijn met 18 stations – van het Mexicaanse Guadalajara wordt deels bekleed met platen van vezelcementproducent **SVK** uit Sint-Niklaas. Eerder dit jaar sloot SVK ook al een overeenkomst met een Amerikaanse partner voor de verkoop en verdeling van zijn gevelplatenassortiment in de Noord-Amerikaanse markt.

In Japan sleepte **RoboJob** uit Heist-op-den-Berg de tweejaarlijkse Fanuc Application Award in de wacht. Fanuc, marktleider in robotica, zet er een bedrijf mee in de kijker dat uitblinkt in innovatie. RoboJob kreeg de award voor zijn baanbrekend werk op het vlak van automatisering van CNC-machines.

In Noorwegen worden elk jaar honderden rendieren aangereden door treinen. Met ReindeerCam van het Antwerpse **Engine27** en een start-up uit het Amerikaanse Colorado moet hier verandering in komen. Dit systeem werkt met camera's met artificiële intelligentie (AI) die de machinist automatisch waarschuwen. Het voordeel van de AI-camera's is snelheid: alle nodige berekeningen gebeuren immers in de camera zelf in de plaats van op een centrale server of in de cloud.

RPM heeft twee hernieuwbare energieprojecten op zak in opdracht van het Franse ATMOSTAT. De Wetterse specialist in industriële automatisatie zal voor het Italiaanse Bari en het Franse Marseille installaties leveren die het elektriciteitsoverschot uit wind- en zonne-energie omzetten in waterstof. Door daar CO₂ aan toe te voegen ontstaat methaangas, dat op zijn beurt kan worden gestockeerd om later te gebruiken als warmtebron of om elektriciteit op te wekken.

50

Animatieproducent **Grid Animation** uit Gent werkt samen met de Nederlandse productiehuisen Rubinstein Pictures en De Levita Productions om Daily Fables – De Fabeltjeskrant – weer naar het televisiescherm te brengen. Om de figuren een hedendaagse touch te geven, zetten de Gentenaars de meest geavanceerde animatietechnieken in. De nieuwe reeks verschijnt volgend jaar, maar in september, precies 50 jaar na de allereerste aflevering, staat er alvast een special op het programma over meneer de uil en zijn vrienden.

Uruguay

Kleine oppervlakte,
maar grote toegangspoort
naar een uitgestrekte regio

wereld
WIJS DOSSIER

Op de wereldkaart lijkt Uruguay weggedrukt te worden door grote burens Brazilië en Argentinië, maar dat laat het fiere volk niet aan zijn hart komen. Al jarenlang slaagt het op twee na kleinste land van Zuid-Amerika erin om grootse economische prestaties neer te zetten. Een sterk ontwikkelde sociale zekerheid en dito onderwijssysteem leverden Uruguay de bijnaam 'Zwitserland van Zuid-Amerika' op. Dat, in combinatie met een aanhoudende economische groei, maakt het land tot een droombestemming, en niet alleen voor globetrotters: Uruguay staat naast een heerlijk subtropisch klimaat ook garant voor uitstekend ondernemersweer.

Voetbal & economie

Uruguay is veel meer dan een 26-puntenwoord met veel klinkers tijdens een potje Scrabble. Het land aan de gelijknamige rivier haalt regelmatig het wereldnieuws met zijn progressieve wetgeving (legalisatie van cannabis), charismatische politici (oud-president José Mujica, de 'armste president ter wereld') of als geboorte- grond van generaties fenomenale voetballers. "Voetbal is religie in Uruguay", lacht Jimena Villar Bouchacourt, onze vertegenwoordiger ter plaatse die werkt vanuit het FIT-kantoor in hoofdstad Montevideo. "Maar onze nationale trotsen dragen niet altijd een hemelsblauw voetbaltruitje. Onze economie bijvoorbeeld: die boert als nooit tevoren, en krijgt mooie prognoses. Een uitgelezen moment voor ondernemers dus om de zakenopportuniteiten in Uruguay te verkennen."

Uruguay blijft mooie cijfers voorleggen, terwijl de economische motor van de buurlanden begint te sputteren. Hoe verklaart u dat?

Jimena Villar Bouchacourt: "Omdat Uruguay op vele vlakken niet op zijn buurlanden lijkt. Het is een politiek stabiel land dat transparantie hoog in het vaandel draagt. Brazilië en het halve continent stonden in rep en roer door het Odebrecht-schandaal of andere corruptiezaken, maar in Uruguay was er nauwelijks een vuiltje aan de lucht. De Uruguayaanse economie is heel open: het goede zakenklimaat trekt nieuwe investeringen aan als een magneet. Eind 2017 kondigde de Finse pulp- en papiergigant UPM bijvoorbeeld aan dat ze 4 miljard euro spenderen aan een tweede fabriek in Uruguay: een

mega-investering!

De cijfers spreken voor zich: al 11 jaar lang zet Uruguay een groei van gemiddeld 4% neer. Terwijl de buureconomieën beginnen te slabaken, wordt hier opnieuw een groei van 3,2% verwacht. Ook de export stijgt flink, onder andere dankzij meer verkeer richting China, de VS en de EU. In het binnenland daalt de armoede drastisch en is de Uruguayaanse middenklasse gegroeid tot 60% van de bevolking."

Zijn er ook uitdagingen waar Uruguay in 2018 voor staat?

Jimena Villar Bouchacourt: "Het land deint mee op een zeer gunstige wind, maar er zijn zeker ook zaken waarvoor we alert moeten zijn. Het begrotingstekort bedroeg vorig jaar 3%, een resultaat dat zich dit jaar waarschijnlijk zal herhalen. Volgend jaar zijn er verkiezingen, dus ingrijpende maatregelen om de put te dichten zullen er niet meer komen. Uruguay wordt sinds 2004 geregeerd door een linksgeoriënteerde coalitie, die toeliet dat de invloed van de vakbonden is toegenomen. Dat is wel een aandachtspunt, maar daarnaast heeft de regering het traditionele open economische beleid gewoon voortgezet."

Koeien en kaviaar

Welke sectoren laten de Uruguayaanse economie op volle toeren draaien?

Jimena Villar Bouchacourt: "Uruguay is een land van gauchos: de vee-industrie is gigantisch, in Uruguay leven 11 miljoen koeien, 3 keer meer dan inwoners. Kwaliteitsrundvlees is dan

ook een trots van Uruguay, en een sterk exportproduct. Ook de bosbouw en houtverwerking steken er bovenuit, de sterke pulpindustrie blijft verder groeien. De Uruguayaanse bodem is ook vruchtbare landbouwgrond: naast soja, Uruguays 2e exportproduct, wordt er ook rijst, gierst en fruit verbouwd, waaronder veel citrusvruchten en druiven voor wijn, nog zo'n nationaal pronkjuweel. Ook de intensieve visserij mag niet vergeten worden, in Uruguay wordt zelfs kaviaar gekweekt!

Met die landbouwactiviteiten gaan ook vele industrieën in de periferie gepaard. Denk maar aan de drankindustrie, zuivel of chemische producten. Maar er zijn ook andere industrieën. Zo is Uruguay een belangrijke toeleverancier van auto-onderdelen. Op dat gebied is onze economie goed afgestemd op die van de buurlanden: Uruguay produceert de onderdelen, in Brazilië en Argentinië worden ze in elkaar gezet: zeer complementair.

Qua diensten mag het toerisme niet onderschat worden, al weegt dat niet op tegen de florerende sales-, distributie- en financiële diensten in de steden en de vrijzones. Maar ook de software- en IT-services zitten al decennia in de lift: Uruguay is een van 's werelds grootste software-exporteurs per capita, en de derde grootste in de regio. Die focus op software en IT werd nog verder versterkt door het Plan Ceibal."

Met het '1 laptop, 1 child'-programma deelde de overheid een half miljoen laptops uit. Het dichtte de digitale kloof en creëerde een hele generatie whizzkids

Qué?

Jimena Villar Bouchacourt: "Plan Ceibal is de naam van een gelijkkansenprogramma, opgestart door de overheid in 2007. Het streeft er onder andere naar om elk kind tussen 6 en 12 jaar en elke leerkracht aan een openbare school een laptop te geven, met gratis toegang tot internet op school. Dat lukte de overheid in 4 jaar tijd: 450.000 laptops werden onder de kinderen verdeeld, ook de allerarmsten. Daarnaast werd het hele land van goede internetverbindingen voorzien tegen lage tarieven, lerarenopleidingen werden in een modern jasje gestoken: allemaal maatregelen om de digitale kloof te dichten.

Dit '1 laptop 1 child'-programma werpt zijn vruchten af: een nieuwe generatie whizzkids

gaat er creatief mee aan de slag, en de interesse reflecteert zich in latere studiekeuzes en de boomende IT-sector. Uruguay exporteert vandaag softwareproducten naar 52 landen wereldwijd.”

Open en veilig

Wat zijn de belangrijkste troeven van de Uruguayaanse economie?

Jimena Villar Bouchacourt: “Naast de politieke en sociale stabiliteit en hoge transparantiegraad mag je ook de legale en fysieke veiligheid niet onderschatten in een regio als Zuid-Amerika. De economie is open en importvriendelijk: als je iets importeert in Uruguay om het hier te behandelen en daarna opnieuw te exporteren, dan betaal je geen invoerkosten.”

De vrijzones zijn aantrekkelijke transitpunten voor buitenlandse bedrijven

Zonas francas

Uruguay telt heel wat ‘zonas francas’ of belastingvrije zones. Hoe belangrijk zijn die voor de economie?

Jimena Villar Bouchacourt: “De belastingvrije zones voegen veel waarde toe aan de Uruguayaanse economie. Het zijn aantrekkelijke transitpunten voor buitenlandse bedrijven, want ze moeten er geen vennootschaps- of vermogensbelasting betalen en zijn vrijgesteld van alle toekomstige taksen. De enige voorwaarde: het product van je bedrijfsactiviteiten kan niet voor Uruguay bestemd zijn, wel voor de rest van de wereld. De zonas francas zorgen voor investeringen en werkgelegenheid en nemen maar liefst 13% van de Uruguayaanse export voor hun rekening.

Binnen de zones kunnen bedrijven commerciële, industriële of dienstenactiviteiten ontwikkelen. Zo vind je er businessplatforms voor financiële diensten, IT & software, dataconsulting, distributie- en shared service centers van over de hele wereld. Het zijn zeker geen sweatshops of ‘maquiladoras’ zoals ze die kennen in Mexico: werknemers in belastingvrije zones zijn meestal hoogopgeleid en verdienen goed hun boterham bij bedrijven als SKF, Bayer en Nike. Uruguay telt verschillende zonas francas. Vlak bij de luchthaven in Montevideo is er de Zonamerica, vlakbij het consulaat van België de WTC Free Zone. De

Uruguayaanse vrijzones zijn de enige in dit deel van Zuid-Amerika.”

Koeien tracken

In welke sectoren liggen er kansen voor Vlaamse bedrijven?

Jimena Villar Bouchacourt: “Om nog een keer terug te komen op de veesector: alles wat toegevoegde waarde biedt aan deze sector is potentieel zeer interessant, denk maar aan veeervoer, voedingssupplementen, dierengeneesmiddelen en verpakkingen. En dat kan breed gaan, tot en met hightech! Zo wordt hier veel aandacht besteed aan het welzijn van dieren: een goed, stressvrij leven voor elke koe. Om dat te kunnen controleren krijgt elke koe een chip ingeplant: elk stuk Uruguayaans rundvlees kan getrackt worden door de QR-code op de verpakking. Je ziet zo waar het dier vandaan komt, en welk leven het heeft geleid.

Groene energie

Ook bedrijven actief in de milieu- en groenetechnologiesector kunnen op veel interesse rekenen. Uruguay trekt voluit de duurzame kaart: 92% van de energie is afkomstig van hernieuwbare bronnen. Het is na Ierland, Denemarken en Portugal het 4e land ter wereld met de grootste participatie van windenergie in de elektriciteitsproductie. En waterkracht is nóg groter in Uruguay: sinds eind 2017 mag het land zich zelfs een energie-exporteur noemen. Hier liggen kansen voor consultants, bijvoorbeeld om het onderhoud van windmolens en waterkrachtcentrales beter te organiseren.

Maar ook op het gebied van energie-efficiëntie, afvalbehandeling en -verwerking en water- en luchtzuivering kunnen ze nog wel wat leren van Vlaamse bedrijven met ervaring en knowhow. De origine van Vlaamse – en bij uitbreiding Belgische en Europese – bedrijven wordt hier gezien als een kwaliteitslabel, en die gooit gemakkelijker deuren open.”

Nieuw spoor

Brengt de economische voorspoed in Uruguay ook interessante infrastructuurwerken voort?

Jimena Villar Bouchacourt: “Absoluut! Alleen al de komst van het Finse UPM belooft een heleboel grote werken met zich mee te brengen. UPM zou investeren in een tweede, gloednieuwe pulpfabriek in Uruguay, op voorwaarde dat de overheid zou voorzien in betere, veiligere en snellere multimodale transportmogelijkheden om vlotter de havens te bereiken. De overheid

trekt dus binnenkort op zoek naar aannemers die de verouderde of afwezige spoorlijnen onder handen kunnen nemen.

Daarnaast zijn er ook waterinfrastructuurwerken: de rivieren Uruguay en Paraná hebben nood aan betere, efficiëntere havens. Vlaamse baggeraars zijn hier al actief, en zullen binnenkort twee nieuwe projecten starten: een in de Uruguay-rivier en een in Canal Martín García, een binationaal project met Argentinië. Maar er zullen er nog vele volgen in de toekomst: bedrijven actief in het ontwerp, ontwikkeling en uitvoering van bouwprojecten zijn verwittigd.”

Testmarkt

Hoe zet een Vlaamse ondernemer zijn eerste stappen op de Uruguayaanse markt?

Jimena Villar Bouchacourt: “Je eerste taak is de lokale markt verkennen, en contact opnemen met ons. Wij bieden bedrijven oplossingen op maat en helpen hen bij de zoektocht naar een lokale handelspartner. Vlaamse bedrijven die onze hulp inroepen, vragen vaak naar namen van importeurs of prospects, of lijsten van tarieven en douanekosten. Maar bij ons kan je evenzeer terecht voor informatie over de vrijzones, openbare aanbestedingen enzovoort. Of je beter rechtstreeks je zaken behartigt of eerder via een tussenpersoon werkt, hangt sterk af van je business en ambities. Maar ook daarbij kunnen wij helpen.”

Toegangspoort

Uruguay is een droomtestmarkt voor een regionale aanpak van Zuid-Amerika

Uruguay is niet groot, maar wel centraal gelegen: welke voordelen brengt dat met zich mee?

Jimena Villar Bouchacourt: “De ligging van Uruguay is een belangrijke troef: het maakt van Uruguay een ideale springplank voor een regionale aanpak. Reusachtige markten als Argentinië en Brazilië liggen om de hoek. Ben je binnen in Uruguay, dan ben je binnen in MERCOSUR, de op 3 na grootste douane-unie ter wereld. Heb je plannen om de hele Zuid-Amerikaanse regio bewerken, dan is Uruguay een gedroomde testmarkt: een klein land met een brede middenklasse en een cultuur die vele gelijkenissen vertoont met zijn grote burens. Uruguay is je beste uitvalsbasis voor een regionale koers, helemaal tot in Chili. Ook daarbij

helpen we bedrijven, bij de ontwikkeling van een regionale aanpak op maat: we organiseren een prospectiereis, regelen de agenda en contacten. Vaak reizen we mee, en nadien helpen we bij de analyse en follow-up.”

\\ **Verwar Uruguay niet met Paraguay: een pijnlijke fout** //

In welke mate is de zakencultuur in Vlaanderen anders dan die in Uruguay?

Jimena Villar Bouchacourt: “Weinig, Uruguay is eerder Europees in de omgang, ook in de zakenwereld. Een Vlaamse ondernemer zal amper verschillen zien met Zuid-Europese landen zoals Spanje of Italië. Wel wordt er veel waarde gehecht aan interpersoonlijke relaties en de

sociale context rond business. Ze houden van smalltalk en gaan niet meteen over tot zaken, dat komt onbeleefd over. Beleefd zijn, ook heel belangrijk: het stereotype van de naïeve, verblufte latino gaat hier niet op, integendeel: je kan nog heel wat van de Uruguayanen leren. En verwar Uruguay alsjeblieft niet met Paraguay, dat is ook een misser!”

GIS International is een e-procurement en sourcingbedrijf met hoofdzetel in Gent. Gespecialiseerd in het globale beheer van activiteiten als prijsaanvraag, inkoop, facturatie, kwaliteitscontrole en supplychainmanagement behartigt GIS International essentiële processen van multinationals. “Alles wat een klant zelf niet voldoende strategisch uitvoert, doen wij voor hem, goedkoper en beter!”, lacht CEO Marc Benmeridja. Sinds 5 jaar opereert GIS International ook vanuit Montevideo.

“Een eerste hoofdstuk van een succesverhaal in Uruguay”

“5 jaar geleden kwam ik in contact met de Belgische ambassadeur in Uruguay. Ik luisterde aandachtig naar verhalen over zijn post en het land, want GIS broedde toen al op uitbreidingsplannen richting Latijns-Amerika. Hij stak de loftrumpet af over de politieke stabiliteit, het gezonde zakenklimaat en de hoge opleidingsgraad. Maar het was de focus op outsourcing en dienstverlening die ons ultiem kon verleiden.”

Nieuwe wereld

“Toen GIS een afdeling opende in Uruguay was het aanvankelijk de idee om er te opereren ten dienste van onze Europese activiteiten. Maar veel van onze klanten die naar Zuid-Amerika trekken vragen ons om hen te volgen. Geleidelijk verschoof de focus van onze activiteiten vanzelf mee naar de nieuwe wereld. We groeiden stevig en kochten een e-procurementbedrijf in São Paulo (Brazilië) op, en vorig jaar openden we een vestiging in Mexico. We onderhouden uitstekende relaties met de zakenwereld in de hele regio.”

Uitwisseling

“De grootste troeven van Uruguay zijn de uitstekende talenkennis, de hoge opleidingsgraad en hun sterke affiniteit met Europa. Uruguay is een beetje zoals België: een klein land tussen grote burens, beïnvloed door verschillende culturen. Dat brengt een sterk aanpassingsvermogen met zich mee. Soms reizen onze Uruguayaanse medewerkers af naar Gent om er opleiding te volgen, maar ook de omgekeerde beweging vindt plaats: Belgen trekken naar Montevideo om er inspiratie te putten uit de alternatieve manier van werken.”

Korte lijnen

“Uruguay is een echt groeiland. De politieke wereld is er zeer aanspreekbaar, om het lokale zakenklimaat er zo gezond en open mogelijk te houden. Zit je met een vraag voor een bepaald ministerie, dan nodig je de minister uit om samen een croissant te eten. Dat is wel wat bizar: Uruguay is een vrij socialistisch land, maar vaart een resoluut liberale koers.”

Zenuwstelsel

“Ons kantoor in Uruguay is niet langer een administratieve ondersteuningsdienst voor onze Gentse en Europese activiteiten. Montevideo is uitgegroeid uit tot het centrale zenuwstelsel van onze groeiende operaties in Latijns-Amerika. De GIS-afdeling in Montevideo telt vandaag 25 medewerkers, maar zal blijven groeien ten dienste van de opkomende business in de regio. We schrijven aan een eerste hoofdstuk van wat nu al een succesverhaal is!”

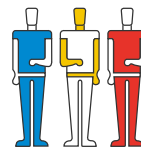
\\ **De politieke autoriteiten in Uruguay zijn zeer aanspreekbaar. Zit je met een vraag voor een bepaald ministerie, dan kan je de minister uitnodigen voor een ontbijtmeeting** //

FACTSHEET URUGUAY

OPPERVLAKTE
176.215 KM²

AANTAL INWONERS
3,4 MILJOEN

OFFICIËLE TAAL
SPAANS

MUNTEENHEID
URUGUAYAANSE PESO (UYU)
1 EUR = 35,1322 UYU
(12/02/2018)

Uruguay exporteert jaarlijks voor meer dan 1,5 miljard USD aan rundvlees. Een tweede topexportproduct is soja, goed voor 1 miljard USD.

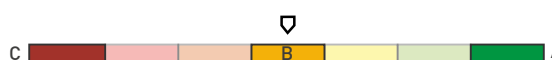
Ease of doing business index

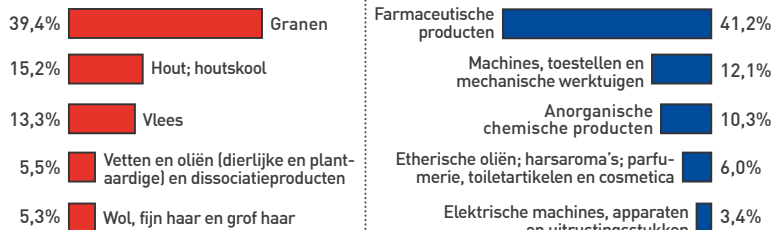
Politiek risico

Commercieel risico (van A tot C)

Vlaamse export naar Uruguay: € 124 miljoen (2016)

Vlaamse import uit Uruguay: € 14,2 miljoen (2016)

MEER WETEN OVER ZAKENDOEN IN URUGUAY?

Raadpleeg ons landendossier op www.flanderstrade.be of neem contact op met het provinciaal kantoor in uw buurt. Alle contactinfo vindt u op onze website.

ecoBirdy

tovert plastic speelgoed om in designmeubels

Een circulaire ondernemingsdroom komt uit

Circulaire economie, waarbij grondstoffen alsmaar opnieuw gebruikt worden: steeds meer ondernemers maken er werk van. Zoals ook de Antwerpse designers Joris Vanbriel en Vanessa Yuan, met hun nieuwe merk ecoBirdy. In samenwerking met Nederlandse en Italiaanse bedrijven produceren ze designmeubelen voor kinderen, gemaakt uit gerecycleerd plastic speelgoed. Dit businessplan konden ze realiseren dankzij onder meer de financiële steun en juridisch advies van Europa.

Advies voor uw onderneming binnen handbereik

Alleen al binnen de EU consumeren we met z'n allen 56 miljoen ton plastic per jaar. Zo wordt bijvoorbeeld 90% van alle speelgoed uit deze kunststof gemaakt, waarna het gemiddeld slechts 6 maanden wordt gebruikt. 80% ervan belandt vervolgens op het stort, in de verbrandingsoven of zelfs in de oceanen.

We moeten het milieu van dat probleem verlossen, dachten de Antwerpse ontwerpers Joris Vanbriel en Vanessa Yuan van het designbedrijf VYDC. Ze werkten een vernieuwend bedrijfsmodel uit, voor de duurzame productie van designmeubelen voor kinderen.

De stukken, verkocht onder de merknaam ecoBirdy, bestaan uit gerecycleerd plastic speelgoed. Ook zijn ze op hun beurt opnieuw weer perfect recycleerbaar. Zo vormen ze een toonvoorbeeld van circulaire economie, waarbij grondstoffen maximaal worden hergebruikt.

**\\ De designstukken van ecoBirdy bestaan uit gerecycleerd plastic speelgoed, en zijn ook zelf perfect recycleerbaar **

Scenario van een groene Toy Story

Het hele proces om tot het designmeubilair te komen – van de inzameling over de recycling tot het ontwerp en de productie – vindt plaats binnen Europa. Bij elke stap is ook aandacht voor de ecologische en maatschappelijke meerwaarde.

Alles start in onze basisscholen. Daar toont een medewerker van ecoBirdy de kinderen met een vertelboek hoe plastic de planeet schaadt en hoe hun speelgoed een nieuwe leven kan krijgen in meubilair. De leerlingen komen meer te weten over circulaire economie en ze worden aangespoord om bij te dragen tot een duurzamere toekomst. Daarna kunnen ze gebruikt speelgoed deponeren in een container. Verder wordt ook speelgoed ingezameld via professionele recyclingcentra.

Alle plastic wordt in een beschutte werkplaats ontdaan van ongewenste materialen zoals batterijen. Daarna wordt de kunststof door het Nederlandse bedrijf Van Werven vernalen tot 'flakes' en automatisch op kleur gesorteerd. Met die grondstof produceert de Italiaanse onderneming Slide dan nieuwe, kleurrijke meubels.

Zonder toevoeging van chemicaliën, dankzij het accurate recyclageproces.

Financiële steun van Europa

De Antwerpse ondernemers bestudeerden twee jaar lang diepgaand hoe ze hun nieuwe bedrijfsmodel konden realiseren. Om het aanbod van ecoBirdy te commercialiseren, waren er meer financiële middelen nodig. Daarom vroegen ze advies aan Enterprise Europe Network Vlaanderen.

Het initiatief raadde aan om te reageren op een call van het Europese COSME-programma. Hiermee helpt de EU kmo's om vernieuwende designproducten, gemaakt met toptechnologie en veel creativiteit, sneller op de markt te brengen. Zo wil Europa de concurrentiekracht van de kmo's versterken. Uiteindelijk verkreeg ecoBirdy zo 950.000 euro aan Europese steun, of de helft van het benodigde budget.

**\\ EcoBirdy genoot niet alleen financiële steun van Europa, maar ook juridisch advies via Enterprise Europe Network Vlaanderen **

Ook heel wat advies

Daarnaast kregen de ondernemers ook juridisch advies van Enterprise Europe Network Vlaanderen. Bijvoorbeeld over de intellectuele eigendomsrechten die spelen op de zeer competitieve, internationale designmarkt. Of over hoe ze best niet alleen hun merknaam, maar ook hun logo (een gestileerde vogel) beschermde. Dat zou straks immers een belangrijke rol spelen tijdens de commercialisatie. Zeker in de designsector, waar het belang van branding zeer groot is.

De recyclagesector kenmerkt zich door heel wat technologische vernieuwing. Daarom wonnen Joris Vanbriel en Vanessa Yuan, op aanraden van Enterprise Europe Network, ook advies in bij de dienst Intellectuele Eigendom van de FOD Economie. Deze toonde hen welke delen van hun bedrijfsprocessen te octrooieren vielen.

Moment suprême

In januari 2018 was het dan zover: de collectie van ecoBirdy werd voor het eerst publiek getoond, op de internationale designbeurs Maison & Objet in Parijs. Bezoekers ontdekten er Charlie, het stoeltje met afgeronde hoeken, en het bijbehorende tafeltje Luisa. Maar daarnaast ook een opbergdoos en een lamp in de vorm van respectievelijk een kiwi en een neushoorn, twee bedreigde diersoorten.

In de ontwerpen valt nog altijd het oude speelgoed te herkennen. De vernalen 'flakes' blijven immers zichtbaar. Zo ervaren kinderen niet alleen de creativiteit van de ontwerpers, maar worden ze zich ook verder bewust van het belang van duurzame economie.

Mooie toekomst tegemoet

Tijdens Maison & Objet kreeg ecoBirdy heel wat aandacht, onder meer van enkele belangrijke designmagazines en invloedrijke trendsetters op het internet. Dezeen, een van werelds belangrijkste magazines op het vlak van architectuur, interieur en design, schreef over ecoBirdy en selecteerde de collectie als een van de tien beste nieuwe producten op de beurs. Intussen zijn de meubelen ook te koop via www.ecobirdy.com.

Enterprise Europe Network Vlaanderen blijft uitkijken naar geïnteresseerde mede-ondernemers, via zijn internationale netwerk van partnerorganisaties. Zo weerklonk er al interesse uit Taiwan. Het eerste succes van ecoBirdy wordt vervolgd, zoveel is zeker.

GEEF UW DUURZAME INNOVATIE ALLE KANSEN

Ook andere kmo's die inzetten op innovatie, nieuwe technologie en duurzaamheid, kunnen rekenen op steun en advies van Europa. Zo versterkt de EU niet alleen de bedrijven zelf, maar ook hun volledige industriële sector.

Werkt ook u aan vernieuwende producten of diensten, die duurzame economische groei kunnen helpen realiseren? En zoekt u daarvoor ruggensteun? Neem dan zeker contact op met het Enterprise Europe Network via www.enterpriseeuropenvlaanderen.be/contact.

RSA - Cybersecurity & Fintech San Francisco

16 tot en met 20 april 2018

In de marge van de vakbeurs RSA Conference 2018 organiseert FIT op maandag 16 april 2018 een seminarie en netwerkevent, met focus op fintech & cybersecurity.

INSCHRIJVEN? Tot en met 26 maart 2018 op www.flanderstrade.be

CONTACT? Linda Huybrecht op 02 504 88 37 of linda.huybrecht@fitagency.be

Farnborough Airshow Farnborough

16 tot en met 22 juli 2018

Dankzij de vernieuwde beursinfrastructuur zet de internationaal gerenommeerde Farnborough Airshow zichzelf steviger dan ooit op de kaart als de tweejaarlijkse hoogmis voor de sector. Daar worden de nieuwe trends gelanceerd en belangrijke deals bezegeld. Traditioneel richt de beurs zich iets meer tot de Angelsakische markt dan bijvoorbeeld de Paris Airshow (Salon du Bourget). Zet er uw bedrijf in de kijker op onze Belgian Aerospace-groepsstand.

INSCHRIJVEN? Tot en met 15 maart 2018 op www.flanderstrade.be

CONTACT? Annemieke De Tollenaere op 02 504 87 33 of annemieke.detollenaere@fitagency.be

Scandinavia4Explorers Brussel

15 maart 2018

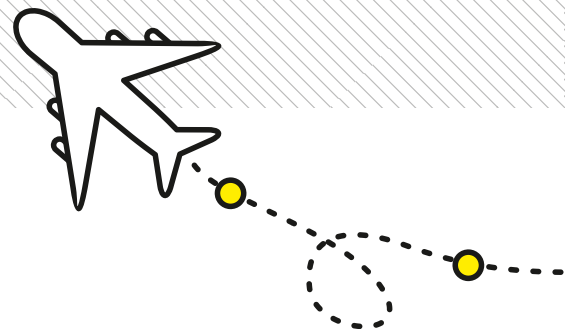
Heeft u beperkte exportervaring en is Scandinavië nog een onontgonnen markt voor u? Dan is het begeleidingstraject 'Scandinavia4Explorers' iets voor u! Ontdek opportuniteiten, leer de markt kennen en begrijpen en leer uit de praktijkervaring van uw collega-ondernemers. En ... u staat er niet alleen voor. FIT en UNIZO begeleiden u in uw exportplannen naar Scandinavië.

Meer info krijgt u op de infosessie met een inspirerend panelgesprek op donderdag 15 maart 2018. Als u overtuigd bent, kan u zich inschrijven voor het volledige traject.

Opgelet, het aantal deelnemers voor het volledige traject wordt beperkt tot maximaal 20 bedrijven.

INSCHRIJVEN? Tot en met 9 maart 2018 op www.flanderstrade.be

CONTACT? Anke Vanderstappen op 02 504 88 24 of anke.vanderstappen@fitagency.be

Ierland Dublin

28 en 29 mei 2018

De macro-economische indicatoren en de hoge nood aan nieuwe huizen en kantoorruimtes tonen aan dat er talrijke mogelijkheden bestaan voor onze Vlaamse bouw(materialen)bedrijven. Ook de huidige en toekomstige plannen van de Ierse overheid binnen de constructiesector zijn het bewijs dat groei in de steigers staat. Tijdens deze groepszakenreis ontdekt u samen met FIT de opportuniteiten voor uw bedrijf. We maken voor u een afsprakenprogramma op maat.

INSCHRIJVEN? Tot en met 16 maart 2018 op www.flanderstrade.be

CONTACT? Ann Verschuereen op 02 504 87 56 of ann.verschuereen@fitagency.be

Roemenië Boekarest en Timisoara

6 tot en met 9 mei 2018

Tast tijdens deze multisectorale groepszakenreis uw mogelijkheden af in Boekarest en Timisoara. FIT bereidt voor u een afsprakenprogramma op maat voor. Roemenië is momenteel een van de meest competitieve en dynamische economieën in Europa. Het ligt bovendien op het kruispunt van de belangrijkste handelsroutes tussen West-Europa en Azië, tussen Zuid-Europa (de Middellandse Zee) en Noord-Europa. Kansrijke sectoren zijn onder meer landbouw, voeding, industrie, automotive, bouw en bouwmaterialen, ICT en elektronica.

INSCHRIJVEN? Tot en met 20 maart 2018 op www.flanderstrade.be

CONTACT? Bart Van den Bossche op 02 504 87 09 of bart.vandenbossche@fitagency.be

**VRAGEN OVER
INTERNATIONAAL
ONDERNEMEN?
STEL ZE AAN ONZE
PROVINCIALE
KANTOREN!**

Antwerpen > 03 260 87 22 – antwerpen@fitagency.be

Limburg > 011 29 20 80 – limburg@fitagency.be

Oost-Vlaanderen > 09 276 19 30 – oost.vlaanderen@fitagency.be

Vlaams-Brabant > 016 66 56 00 – vlaamsbrabant@fitagency.be

West-Vlaanderen > 050 24 74 10 – west.vlaanderen@fitagency.be

Vlaanderen
is Internationaal Ondernemen

Een goede start buiten onze landsgrenzen begint met een grondige voorbereiding. **Flanders** Investment & Trade biedt u informatie, begeleiding en steun bij uw expansieplannen in het buitenland.

Onze recentste publicatie 'Het Exportplan - Leidraad voor Internationaal Ondernemen' toont in zeven stappen hoe u een doordacht exportplan gestalte geeft. Ontdek deze publicatie en onze brede waaier aan informatie en steunmaatregelen op

WWW.FLANDERSTRADE.BE